Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach

1946 1996

Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach

1946-1996

„Biblioteka gromadzi bogactwa wieków i pokoleń,
mogą z nich czerpać bez miary nieprzeliczone tłumy,
a nigdy nam nie poskąpi ani mądrości, ani światła."
Jan Wiktor

Dzieje bibliotek są w każdym kraju ściśle związane z ogólnymi procesami historycznymi. Dzieje bibliotek w Polsce są odbiciem zarówno czasów jej świetności, jak i pełnych dramatyzmu, a niekiedy tragicznych losów.
Pierwsze biblioteki na ziemiach polskich zaczęły powstawać w X wieku przy klasztorach i kościołach. W XIII wieku istniały dość liczne biblioteki przy szkołach parafialnych i dworach. W 1364 roku wraz z Akademią Krakowską powstała Biblioteka Collegium Maius. Rozwój drukarstwa w XV wieku spowodował, że książka stawała się bardziej powszechna. Upowszechniał się ruch bibliofilski polegający na zbieractwie książek. Powstawały świeckie biblioteki szkolne, biblioteki magnackie oraz księgozbiory mieszczańskie. W 1747 roku bracia Załuscy utworzyli w Warszawie pierwszą w Polsce bibliotekę publiczną.

Okres zaborów przyczynił się do upadku wielu polskich bibliotek. Cenne zbiory były wywożone poza granice kraju. Taki los spotkał również Bibliotekę Załuskich, którą na rozkaz Katarzyny II wywieziono do Petersburga. Obowiązek ratowania książek, jako cennych dóbr kultury narodowej, przejęli wówczas na siebie prywatni zbieracze, najczęściej arystokraci m.in. Józef Maksymilian Ossoliński, Władysław Czartoryski, Tytus Działyński, Edward Raczyński.
W połowie XIX wieku we wszystkich zaborach rozpoczęła się ożywiona działalność społeczna, mająca na celu organizowanie bibliotek o charakterze oświatowym. Na Górnym Śląsku na tym polu działało „Towarzystwo Pracujących dla Oświaty Ludowej" utworzone przez Józefa Lompę, Emanuela Smołkę i Józefa Szafranka.
W tym czasie w Żorach, w 1844 roku powstała wypożyczalnia polskich książek, założona z inicjatywy urzędnika „Huty Pawła" (obecnie „Celma") Teodora Szubęrta, a w 1860 roku gmina Żory kupiła bibliotekę młodzieżową dla niedzielnej szkoły korepetycyjnej. Biblioteką, liczącą ponad 300 tomów kierował kapłan, a opłata fenigowa od książki przeznaczona była na powiększanie księgozbioru.
Szczególne zasługi w szerzeniu oświaty i podtrzymywaniu polskich tradycji na terenie Żor i okolicy, położył działacz społeczny, poeta,

ERRATA

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W ŻORACH. 1946 – 1996

Materiały zebrała: Róża Grodzka
Opracowanie całości: Urszula Krzyk
Opracowanie biogramu H.Oberaj: Katarzyna Ślusarek

Wydanie I, Żory 1996
Druk: Drukarnia Oldprint Żory

malarz Jan Gajda. Zapoznawał on okoliczną ludność z dziełami Miarki i Ligonia, rozprowadzał polskie czasopisma, wygłaszał wykłady, deklamował wiersze, zakładał kasy pożyczkowe dla włościan, tłumaczył na język polski sztuki teatralne dla działającego w Żorach Towarzystwa Mieszczańskiego.

Największe zasługi w dziedzinie organizacji i upowszechniania czytelnictwa w zaborze pruskim położyło, powołane w 1880 roku w Poznaniu, Towarzystwo Czytelni Ludowych, które zaistniało w powiecie rybnickim w 1895 roku, za sprawą lekarza Antoniego Jaworowicza. Odtąd zaczęła się żmudna praca zakładania biblioteczek na tym terenie. Liczyły one przeciętnie od 50 do 150 książek, a mieściły się najczęściej w domach prywatnych. Przed I wojną światową Górny Śląsk liczył 157 polskich bibliotek. Książki wypożyczano bezpłatnie. Bibliotekarze pracowali w nich społecznie, niejednokrotnie narażając się na rewizje i prześladowania władz pruskich. Gromadzono głównie książki o treści religijnej i patriotycznej. Uzupełnieniem działalności bibliotek były polskie księgarnie.
W powiecie rybnickim w dziedzinie zaopatrywania bibliotek w polskie książki, najwybitniejszą rolę odegrali Maksymilian Basista z Rybnika i Ignacy Buła z Rydułtów.

Propagatorami polskości w Żorach byli działacze społeczni: Jan i Józef Kowalczykowie, Józef i Adolf Wyrobkowie (o Józefie mówiono, że to „drugi Basista"), bracia Zegrodzcy, Hanzlikowie, krawiec Wróbel z Osin i inni.
Józef Wyrobek, już jako kilkunastoletni chłopiec, prowadził agenturę wydawnictwa „Katolik" z Bytomia, rozprowadzał polską prasę, kalendarze i powieści zeszytowe. W 1912 roku założył w Żorach Towarzystwo Górnośląskiej Młodzieży Ludowej i Towarzystwo Śpiewacze „Feniks", a 1920 roku gniazdo Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół".
Z inicjatywy Towarzystwa Czytelni Ludowych w 1913 roku utworzył w domu rodziców polską bibliotekę, która przetrwała do 1922 roku. Pod koniec 1918 roku założył pierwszą w Żorach polską księgarnię, która mieściła się na rynku.
Na temat innych bibliotek działających na terenie miasta w okresie międzywojennym wiadomo niewiele. Adam Synoradzki w opracowaniu dziejów żorskiego sądownictwa w latach 1922-1950, podaje informację, że naczelnik sądu Ludwik Rumpolt „włożył (...) wiele pracy około zorganizowania dwu bibliotek TCL (przyp. Towarzystwo Czytelni Ludowych) i Polskiego Związku Zachodniego, którymi kierował, troszczył się o powiększenie ich doborowego księgozbioru".

Z kolei w artykułach Ewy Dudek („Informator TMRŻ" 1968) i Mariana Uherka („Kroniki Rybnickie") na temat dziejów harcerstwa w Żorach, znajdujemy informację, że od 1936 roku Hufiec w Żorach posiadał bibliotekę z 200 książkami i czytelnię z czasopismami harcerskimi.
Ponadto w okresie międzywojennym w Żorach istniała prywatna wypożyczalnia polskich książek przy „Księgarni Katolickiej" Adolfa Wyrobka w kamienicy na Rynku pod numerem 26.

Wojna i okupacja zadały ciężkie straty całej polskiej kulturze. Na terenach włączonych do Rzeszy zakazano kolportażu polskiego piśmiennictwa, księgarnie i biblioteki zamknięto, a książki polskie przekazywano na makulaturę i niszczono. Podobny los spotkał biblioteki żorskie, których księgozbiory po zwiezieniu do bożnicy żydowskiej (obecne Kino „Vega") były niszczone. Część książek narażając życie wynieśli i uratowali żorscy harcerze.

Po wyzwoleniu życie w mieście powoli normowało się. Wysiłki mieszkańców skierowane były przede wszystkim na odgruzowywanie oraz odbudowę mieszkań i zakładów pracy.

Mimo to już w sierpniu 1945 roku z inicjatywy działacza ZHP Jana Kreta harcerze rozpoczęli zbiórkę książek, które stanowiły zalążek przyszłej biblioteki.
W styczniu 1946 roku do prac nad opracowaniem księgozbioru został oddelegowany Bolesław Baster. Przygotowaniem do tej pracy było jego uczestnictwo w kursie zorganizowanym przez Powiatową Bibliotekę w Rybniku.
Wydany 1 kwietnia 1946 roku dekret władz centralnych w sprawie powołania do życia powszechnych bibliotek publicznych, stworzył korzystne warunki do zorganizowania stałej miejskiej placówki bibliotecznej w Żorach.
Już 15 kwietnia 1946 roku decyzją Miejskiej Rady Narodowej powołano placówkę o nazwie Biblioteka Powszechna w Żorach, zapewniając środki finansowe na gromadzenie księgozbioru, jego opracowanie i ryczałtowe wynagrodzenie dla pracownika biblioteki.
Pierwszym kierownikiem Biblioteki Powszechnej mianowano ***Bolesława Bastera***, który kierował jej działalnością do 15 maja 1948 roku.
W pierwszych miesiącach Biblioteka funkcjonowała w prywatnym mieszkaniu Jana Kreta, a pod koniec 1946 roku została przeniesiona do budynku „Caritasu" przy ulicy Dworcowej (obecnie SP nr 12).
W tym okresie Rada Polonii Amerykańskiej ofiarowała Bibliotece

około 100 tomów, a znany pisarz Gustaw Morcinek przekazał 200 tomów z własnych zbiorów. Księga inwentarzowa obejmowała już 680 tomów, a zarejestrowanych było 110 czytelników.

Pod koniec 1947 roku staraniem Miejskiej Rady Narodowej wyremontowano na potrzeby Biblioteki, występującej wówczas pod nazwą Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach, dwupokojowy lokal w budynku Szkoły Podstawowej przy ulicy Kościuszki 12. W maju 1948 roku nastąpiła zmiana na stanowisku kierownika Biblioteki. Funkcję tą objął członek Miejskiej Rady Narodowej ***Tadeusz Burkot***, który powołany na stanowisko wizytatora bibliotek w Wydziale Oświaty Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, przekazał 31 sierpnia 1951 roku swoje obowiązki ***Wacławowi Daszkiewiczowi***. Drugim ryczałtowym pracownikiem Biblioteki została Krystyna Doniec. Księgozbiór liczył już wtedy ponad 2.200 tomów, a liczba czytelników ponad 200. Biblioteka czynna była 4 dni w tygodniu w godzinach wieczornych.

Dnia 13 stycznia 1953 roku nastąpiła kolejna zmiana na stanowisku kierownika Biblioteki. Funkcję tą objęła ***Lidia Burkotowa***, a 10 lutego tegoż roku Biblioteka została przeniesiona do nowego lokalu w Szkole Podstawowej nr 2 przy ulicy Rybnickiej 3 (obecnie Klimka). Na bibliotekę przeznaczono jedną izbę lekcyjną. Księgozbiór liczył 3.920 tomów, zarejestrowano 436 czytelników. Biblioteka czynna była od poniedziałku do soboty po 3 godziny dziennie.

Lidia Burkotowa kierowała Biblioteką przez niecały rok, przekazując kierownictwo ***Halinie Oberaj*** w dniu 1 grudnia 1953 roku.

Dwa lata później Biblioteka znalazła nową lokalizację w oddanym do użytku społeczeństwa Domu Kultury przy ulicy Dolne Przedmieście 1. Na jej potrzeby przeznaczono 2 sale o powierzchni około 60 m^2. W jednej z nich urządzono czytelnię z 20 miejscami czytelniczymi.

Czytelnia w pomieszczeniach Domu Kultury

Z każdym rokiem Biblioteka wzbogacała swój księgozbiór, rosła liczba czytelników i liczba wypożyczonych książek. W 1973 r. posiadała 10.443 woluminy i 953 zarejestrowanych czytelników, którzy wypożyczyli 14.426 książek. Oprócz pełniącej obowiązki kierownika Haliny Oberaj zatrudniona została Maria Łebska, która kontynuowała pracę w Bibliotece do 31.10.1990 roku.

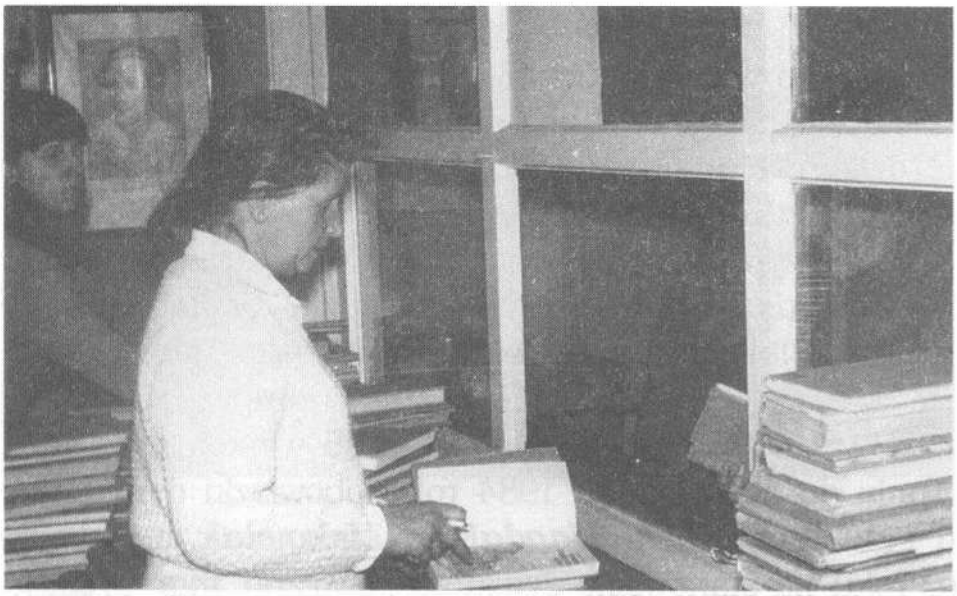

Wypożyczalnia w pomieszczeniach Domu Kultury. Stanowisko obsługi czytelnika.

Reforma administracyjna w 1975 roku zaowocowała przyłączeniem 2 samodzielnych do tej pory placówek: istniejącej od 1950 roku biblioteki w Baranowicach i założonej w 1956 roku biblioteki w Rowniu. W 1976 roku powstała następna filia na osiedlu XXX-lecia PRL (obecnie Księcia Władysława).
Decyzją Miejskiej Rady Narodowej 4 sierpnia 1977 roku do miasta Żory dołączono gminę Suszec i sołectwo Rój. Tym samym Biblioteka zyskała 5 dodatkowych placówek: Filię nr 4 w Roju, Filię nr 5 w Suszcu, Filię nr 6 w Kryrach, Filię nr 7 w Kobielicach i Filię nr 8 w Mizerowie. Sieć uzupełniał punkt biblioteczny w Kleszczowie, który działał do połowy 1994 roku. Nastąpiła zmiana nazwy Biblioteki na: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Żory. Wzrosła liczba księgozbioru do 50.875 woluminów, czytelników do 3.948 osób i wypożyczeń do 68.030 woluminów.

W 1979 roku Biblioteka otrzymała nowy lokal przy ulicy Dworcowej 7 o powierzchni 112 m^2. W jej skład weszły: wypożyczalnia, czytelnia, pomieszczenie biurowe i 2 pomieszczenia magazynowe. W tym samym roku otwarto kolejną placówkę – Filię nr 9 na osiedlu Powstańców Śląskich. Biblioteka liczyła wówczas 13.383 woluminy i 1.531 czytelników, a wraz z filiami: 63.257 woluminów i 5.535 czytelników.
Trwały prace przygotowawcze do uruchomienia filii w Rogoźnej. Pierwszym krokiem w tym kierunku było powołanie w 1980 roku punktu bibliotecznego. W czerwcu 1981 roku punkt zlikwidowano, a na jego miejsce utworzono w budynku OSP Filię nr 10 w Rogoźnej.

Po 28 latach pracy w Bibliotece Halina Oberaj odeszła na emeryturę. Z dniem 1 stycznia 1982 roku na stanowisku kierownika zastąpiła ją ***Eulalia Klechniewska***.

Rok 1982 przyniósł kolejne zmiany administracyjne. Usamodzielniła się gmina Suszec, tym samym liczba filii bibliotecznych zmalała do 6 placówek. Biblioteka przyjęła nazwę Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach, księgozbiór liczył. 65.189 woluminów, zarejestrowanych czytelników było 5.451, zanotowano 131.285 wypożyczeń.
Od 1 sierpnia do 30 listopada 1984 roku obowiązki dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej pełniła ***Magdalena Liskowiak***, a z dniem 1 grudnia tegoż roku na stanowisko dyrektora powołano ***mgr Urszulę Krzyk***.

Wypożyczalnia MBP przy ulicy Dworcowej 7

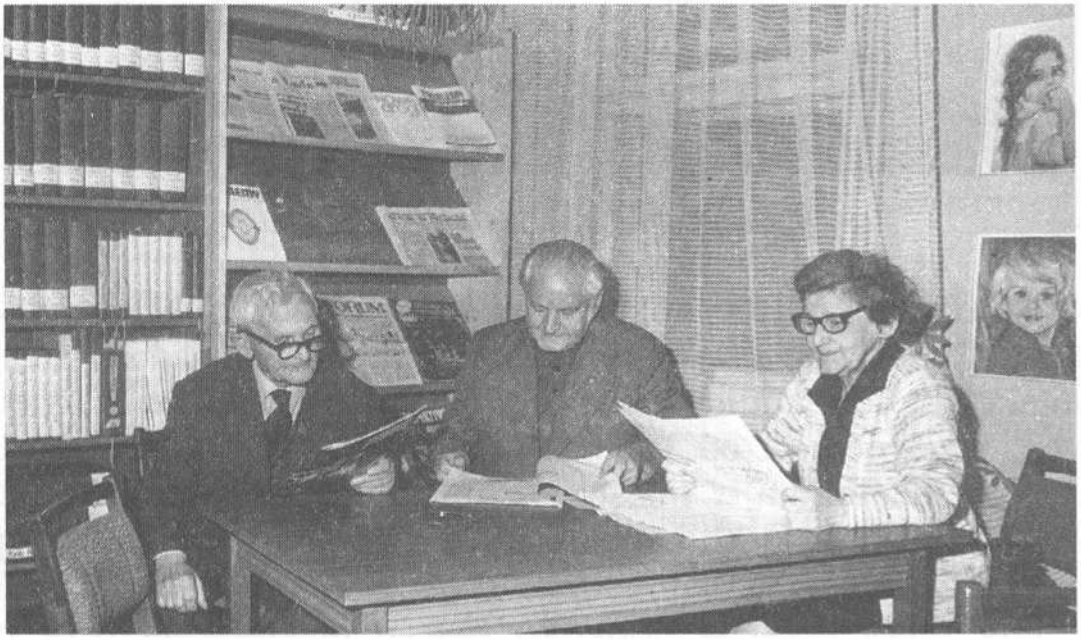

Wnętrze czytelni przy ulicy Dworcowej 7

W styczniu 1985 roku część zbiorów przeniesiono do adaptowanych na potrzeby Biblioteki pomieszczeń w budynku Urzędu Miejskiego Rynek 9. Zlokalizowano tu Wypożyczalnię dla Dorosłych, Czytelnię Ogólną, administrację i nowo uruchomiony Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów.
W lokalu przy ulicy Dworcowej 7 utworzono Oddział dla Dzieci z wypożyczalnią i czytelnią dziecięcą.

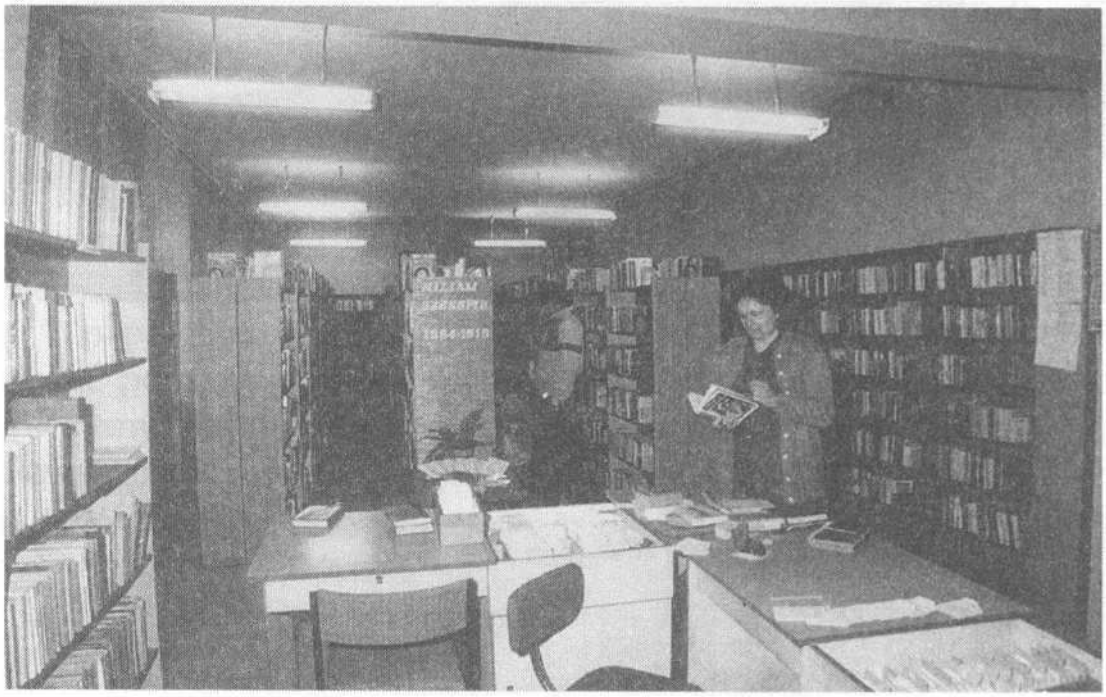

Wypożyczalnia dla Dorosłych w Rynku

W październiku 1986 roku na poddaszu budynku Urzędu Miejskiego w Rynku zapoczątkowano udostępnianie posiadanych przez Bibliotekę zbiorów audiowizualnych: płyt, taśm i kaset magnetofonowych, przeźroczy, a od 1988 roku „książek mówionych". W 1987 roku sieć biblioteczną w mieście uzupełniły 2 nowe punkty biblioteczne: Punkt nr 2 w Klubie Rolnika w Osinach i Punkt nr 3 przy Szpitalu Miejskim. W listopadzie 1988 roku Filia nr 4 w Roju otrzymała nowy lokal w budynku byłego przedszkola przy ulicy Wodzisławskiej.

Czytelnia Ogólna w Rynku

Już od czerwca 1985 roku na osiedlu Pawlikowskiego trwała budowa obiektu przeznaczonego na siedzibę Biblioteki Centralnej. Przejęcie obiektu nastąpiło 23.10.1988 roku. Jeszcze w tym samym roku przeniesiono tam dyrekcję, administrację oraz Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, a w 1989 roku kolejno Oddział dla Dzieci, Czytelnię i Wypożyczalnię dla Dorosłych.
Uroczystość otwarcia Biblioteki Centralnej w nowej siedzibie odbyła się 31 sierpnia 1989 roku.
W dotychczasowym lokalu Biblioteki w Rynku utworzono Filię nr 7 z czytelnią i wypożyczalnią uniwersalną, a przy ulicy Dworcowej 7 uruchomiono Oddział Zbiorów Specjalnych, który w roku następnym przeniesiono do Biblioteki Centralnej. Miejska Biblioteka Publiczna posiadała w tym czasie księgozbiór w ilości 142.120 woluminów, 9.558 zarejestrowanych czytelników i 174.175 wypożyczeń.
W październiku 1991 roku przeniesiono Filię nr 2 do salki katechetycznej przy Kościele Parafialnym w Baranowicach. W kwietniu 1992 roku, działająca na osiedlu Powstańców Śląskich, Filia nr 5 uległa likwidacji. Księgozbiór przechowano i wykorzystano do reaktywowania Filii w Klubie „Wisus" na osiedlu Sikorskiego w grudniu 1993 roku. Natomiast w kwietniu 1993 roku nastąpiła przeprowadzka Filii nr 7 do adaptowanych pomieszczeń w budynku hotelu przy Alei Wojska Polskiego 4.

Z kolei Filia nr 3 w Rowniu w grudniu 1994 roku została przeniesiona do lokalu w budynku byłego przedszkola, a we wrześniu 1995 roku, do Szkoły Podstawowej nr 9. Dokonano scalenia księgozbioru Filii i biblioteki szkolnej, a tym samym placówka ta nabrała charakteru biblioteki środowiskowej.
Podobnemu przekształceniu uległa Filia nr 6 w Rogoźnej przenosząc się do Szkoły Podstawowej nr 8.
W dniu 11.09.1995 roku w Bibliotece Centralnej na osiedlu Pawlikowskiego uruchomiono Dział Pedagogiczny.
W 1995 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach posiadała księgozbiór w ilości 158.174 woluminów i zbiory specjalne w ilości 2.872 jednostek. Prenumerowała 244 tytuły czasopism. Zanotowała 13.817 czytelników, 377.104 wypożyczenia i 146.632 odwiedziny.
W jej skład wchodzą:
Biblioteka Centralna z agendami: Oddział dla Dzieci, Wypożyczalnia dla Dorosłych, Czytelnia Ogólna, Dział Zbiorów Specjalnych i Dział Pedagogiczny; ***Filia nr 1*** na osiedlu Księcia Władysława, ***Filia nr 2*** w Baranowicach, ***Filia nr 3*** w Rowniu, ***Filia nr 4*** w Roju, ***Filia nr 5*** na osiedlu Sikorskiego, ***Filia nr 6*** w Rogoźnej, ***Filia nr 7*** przy Alei Wojska Polskiego, ***Punkt Biblioteczny*** **nr 2** w Osinach, ***Punkt Biblioteczny*** **nr 3** przy Szpitalu Miejskim nr 2.

Uroczystość otwarcia Biblioteki Centralnej na osiedlu Pawlikowskiego. Przemawia dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Katowicach mgr Andrzej Sroga.

Merytoryczną opiekę nad działalnością Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żorach od jej powstania do 1975 roku sprawowała Biblioteka Powiatowa w Rybniku, od 1975 do 1985 roku Rejonowa Biblioteka Publiczna w Rybniku, a od 1985 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Katowicach.
Jednocześnie MBP w Żorach sprawowała opiekę merytoryczną nad działającymi na terenie miasta bibliotekami zakładowymi (w Odlewni Żeliwa, Młynie, ZWUS, PSS, GS, MPRB, Szpitalu, Świetlicy PKP) aż do 1993 roku, kiedy to zlikwidowana została ostatnia z nich przy KWK „Żory".
Działalność Biblioteki od początku wspierana była życzliwą opieką władz miejskich. W latach 50-tych przy Miejskiej Radzie Narodowej w Żorach istniał nawet Komitet Biblioteczny.
Dnia 21.02.1971 roku utworzono przy Miejskiej Bibliotece Publicznej Koło Przyjaciół Biblioteki, które pod koniec maja tegoż roku liczyło już 107 członków. W skład pierwszego Zarządu Koła weszli: Zygmunt Laskowski, Józef Krysztafkiewicz, Helena Ciszek, Irena Koba, Aleksandra Matiolańska, Stefan Łytkowski, Oleńka Borkowska, Krystyna Pluta, Michał Borowiec, Helena Glos, Halina Oberaj. Koło istniało do 1981 roku. Wspierało ono wysiłki Haliny Oberaj w kierunku uzyskania bardziej funkcjonalnego lokalu dla Biblioteki.

W ciągu 50 lat swego istnienia Miejska Biblioteka Publiczna prowadziła szeroką działalność oświatową i popularyzatorską. Organizowała szereg wystaw okolicznościowych i tematycznych. Swoje prace i zbiory wystawiali tu m.in. Ewa Wacherlohn („Gry z Witkacym"), Wiesław Lewkowicz (heraldyka) i Stefan Francesson (numizmaty, filatelistyka). Biblioteka włączała się w organizację m.in. jubileuszu 700-lecia miasta Żory i rocznic powstań śląskich oraz wielu krajowych i międzynarodowych obchodów jak: Dni Oświaty, Książki i Prasy, Rok Książki, Rok Bibliotek i Czytelnictwa, Światowy Rok Rodziny.

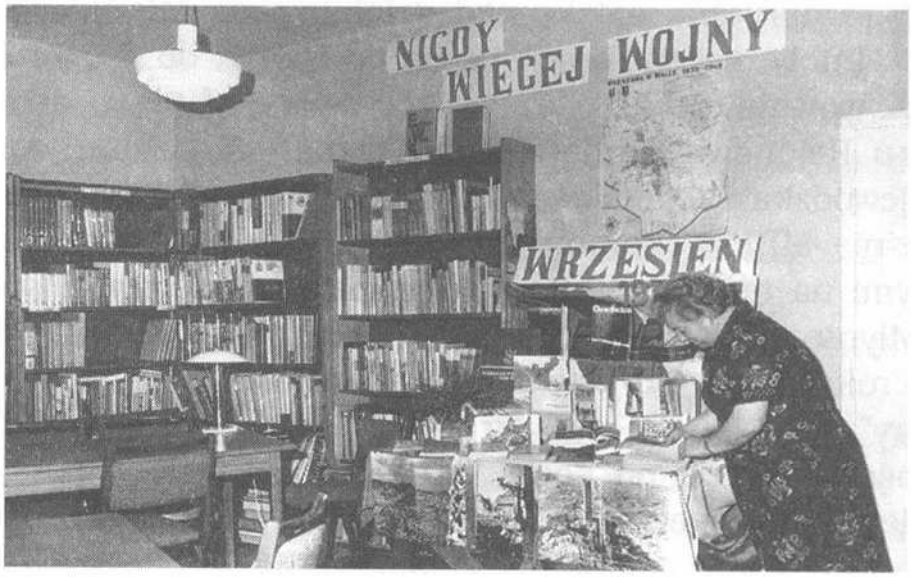

Wystawa okolicznościowa w Czytelni przy ulicy Dworcowej 7

Dużą popularnością cieszyły się zawsze wieczory dyskusyjne i literackie, spotkania autorskie i prelekcje, a wśród najmłodszych wieczory bajek. Czytelnicy MBP mieli okazję spotkać się z pisarzami, artystami i dziennikarzami m.in.: Mają Komorowską, Janem Baranowiczem, Marią Klimas-Błahutową, Kazimierzem Koźniewskim, Leszkiem Mechem, Alfredem Szklarskim, Edmundem Kosiarzem, Kornelią Dobkiewiczową, Zbigniewem Zielonką, Bohdanem Peteckim, Julianem Kawalcem, Ewą Nowacką, Romanem Samselem, Andrzejem Żakiem, Tadeuszem Śliwiakiem, Janem Koprowskim, Lechem Borskim, Aleksandrem Minkowskim, Zbigniewem Żakiewiczem, Janiną Wieczerską-Zabłocką.

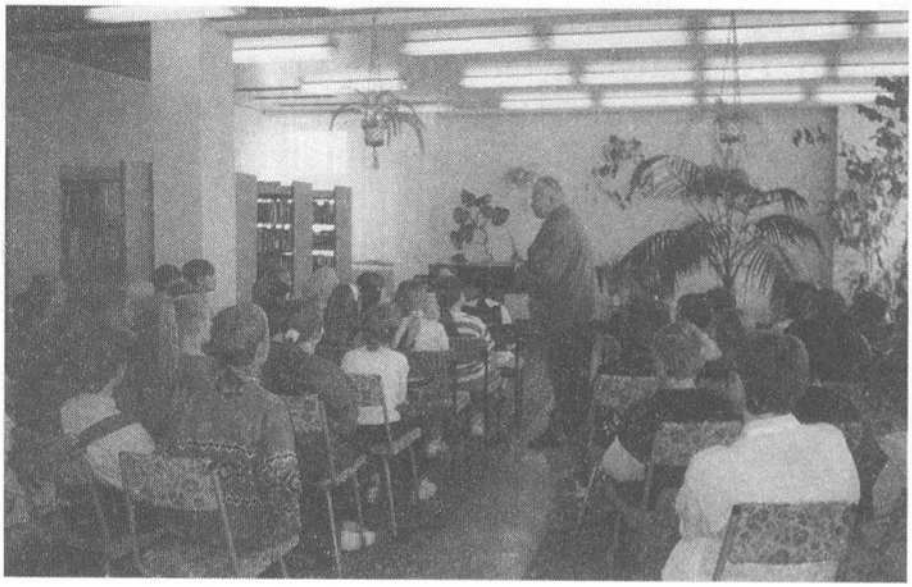

Spotkanie autorskie ze Zbigniewem Żakiewiczem w Czytelni Biblioteki Centralnej

W latach 1989-1992 we współpracy z Filharmonią ROW Biblioteka organizowała koncerty kameralne. Gościli tu m.in.: Lidia Grychtołówna, Teresa Grdeń-Nosarzewska, Maria Warchoł, Mieczysław Błaszczyk, Michalina Growiec, Elżbieta Mazur, Mirosław Makowski, Tomasz Spaliński, Jadwiga Barańska, Andrzej Otremba oraz zespoły: „ACCO-DUO", „Camerata Cracovia", „Duo Reineckie", Trio Perkusyjne Filharmonii Śląskiej. W 1990 roku Biblioteka była gospodarzem Dni Muzyki Gitarowej. Kilkakrotnie w Bibliotece prezentował się zespół „Wesołe Nutki".

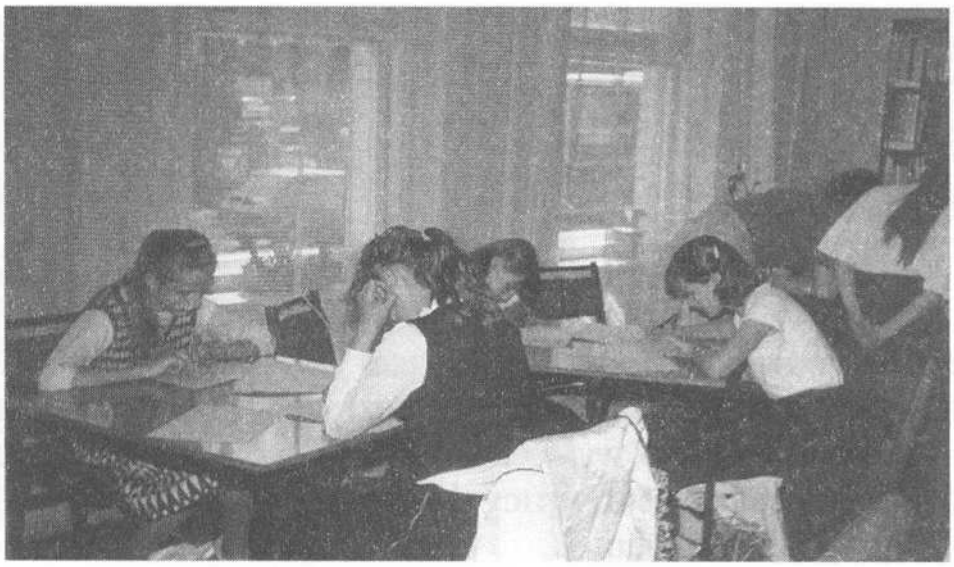

Konkurs czytelniczy w ramach Dni Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej

Nieustającą popularnością, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży cieszą się organizowane cyklicznie konkursy czytelnicze i plastyczne, a od kilku lat również muzyczne i filmowe.
Od 1985 roku Biblioteka bierze udział w corocznych Dniach Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej organizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Katowicach. W 1994 roku była gospodarzem Wojewódzkiego Finału XII Dni LDiM.

Finał Wojewódzki XII Dni Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej w Żorach-Roju

Uzupełnieniem działalności Biblioteki pozostaje współpraca z wieloma instytucjami i organizacjami społecznymi z terenu miasta. Młodzież szkolna, podczas wycieczek i lekcji bibliotecznych, ma okazję zapoznać się z organizacją pracy bibliotecznej, źródłami informacji oraz historią książki i bibliotek.

Naczelnym zadaniem Biblioteki było i pozostanie jednak upowszechnianie dobrej, wartościowej książki i zaspokojenie wszelkich potrzeb czytelników albowiem...

„Książka, to najlepszy przyjaciel człowieka,
a biblioteka to świątynia jego myśli."
(Marcus Tulius Cicero)

HALINA OBERAJ
z domu ŁATKO

Urodziła się 26 grudnia 1925 roku w Strzemieszycach. Pracę zawodową podjęła w 1942 r. w firmach handlowych na terenie Tychów, Orzesza i Katowic. Dnia 1.12.1953 roku objęła stanowisko kierownika Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żorach, które piastowała do chwili odejścia na emeryturę 31.12.1981 r. W czasie swej wieloletniej pracy stworzyła sieć biblioteczną, na którą składały się Biblioteka Centralna, 10 filii i Punkt Biblioteczny w Kleszczowie. Z jej inicjatywy w 1971 roku powstało Koło Przyjaciół Biblioteki. Dzięki jej staraniom Biblioteka Centralna zyskiwała lepsze warunki lokalowe, przenosząc się w 1955 r. do Domu Kultury, a następnie w 1979 r. do lokalu przy ulicy Dworcowej. Prawdopodobnie była też autorką ekslibrisu MBP w Żorach.

Oprócz pracy zawodowej prowadziła ożywioną działalność społeczną. Pasją jej życia była praca z młodzieżą. Była m.in. długoletnim instruktorem działającego przy Domu Kultury dziecięcego Teatrzyku Baśni. Związawszy się od początku istnienia z Towarzystwem Miłośników Regionu Żorskiego, poświęciła swoje zdolności i umiejętności propagowaniu wiedzy o mieście wśród młodzieży. Pełniła funkcję sekretarza w składzie pierwszego Zarządu TMRŻ.

Zmarła w 1986 roku w Rybniku.

BIBLIOGRAFIA

1. Biblioteki w Polsce, Warszawa 1983
2. Bieńkowska B., Chamerska H., *Zarys dziejów książki*, Warszawa 1987
3. Cimała B., Delowicz J., Porwoł P., *Żory. Zarys dziejów. Wypisy.* Żory 1994
4. *Informator TMRŻ*, 1968, 1971
5. *Informator TMMŻ*, 1978, 1988
6. *Kroniki Rybnickie*, Rybnik 1983
7. *Kwartalnik Metodyczny*, 1983 nr 1-2
8. Libura I., *Z dziejów domowych powiatu. Gawęda o ziemi rybnickiej.* Opole 1984
9. Mrowiec A., *Szkice z nowszych dziejów ziemi rybnickiej*, Katowice 1962
10. *Sprawozdania z działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej za lata 1952-1995*
11. Ustne relacje mieszkańców Żor

DANE LICZBOWE 1946 - 1995

Rok	Liczba placówek	ZBIORY		Czytelnicy	WYPOŻYCZENIA	
		Księgozbiór w woluminach	Specjalne		Książki i czasopisma	Zbiory specjalne
1946	1	~ 680	-	~ 110	brak danych	-
1947-1950	1	brak danych	-	brak danych	brak danych	-
1951	1	~2 .200	-	~200	brak danych	-
1952	1	3.476	-	220	3.030	-
1953	1	3.920	-	436	12.383	-
1954	1	4.656	-	556	10.627	-
1955	1	4.900	-	570	9.449	-
1996	1	brak danych	-	brak danych	brak danych	-
1957	1	brak danych	-	brak danych	brak danych	-
1958	1	6.121	-	279	8.254	-
1959	1	6.449	-	305	7.214	-
1960	1	7.063	-	384	10.642	-
1961	1	brak danych	-	brak danych	brak danych	-
1962	1	7.621	-	460	9.708	-
1963	1	8.204	-	442	10.475	-
1964	1	8.519	-	489	11.865	-
1965	1	8.720	-	608	11.515	-
1966	1	8.986	-	612	13.333	-
1967	1	8.548	-	551	8.533	-
1968	1	9.103	-	605	8.250	-
1969	1	9.587	-	567	9.270	-
1970	1	9.588	-	701	11.623	-
1971	1	9.993	-	683	12.682	-
1972	1	10.094	-	872	14.838	-
1973	1	10.443	-	953	17.414	-
1974	1	10.797	-	995	19.049	-
1975	3	22.119	-	1.642	32.695	-
1976	4	brak danych	-	brak danych	brak danych	-
1977	9	50.875	-	3.946	68.407	-
1978	9	56.978	-	5.207	72.481	-
1979	10	63.257	-	5.535	94.319	-
1980	10	73.321	-	7.110	127.892	-
1981	11	82.222	-	6.864	129.973	-
1982	7	65.189	86	5.451	134.386	-
1983	7	74.474	129	5.332	140.111	-
1984	7	87.537	159	5.451	144.193	-
1985	7	104.736	187	5.980	144.950	-
1986	7	116.180	274	7.007	168.979	78
1987	7	125.837	636	7.698	187.883	580
1988	7	133.033	1.117	7.715	179.911	158
1989	8	142.120	1.943	9.558	173.518	627
1990	8	145.696	3.219	9.822	228.502	2.125
1991	8	152.281	1.658	9.960	223.021	4.632
1992	8	149.883	2.117	10.734	268.018	6.282
1993	8	144.745	2.230	11.335	296.044	12.605
1994	8	150.461	2.326	12.972	355.500	14.117
1995	8	158.174	2.872	13.817	350.338	26.766